

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/195/2017
Identifikačné číslo spisu:	8705214563
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8705214563.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. T., bývajúceho v P., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Budziková & JUDr. Dachová, s.r.o., so sídlom v Poprade, Nám. sv. Egídia č. 41/95, proti žalovanému Chemosvit, a.s., so sídlom vo Svite, Štúrova č. 101, zastúpeného advokátom Mgr. Štefanom Šalkovským, so sídlom Advokátskej kancelárie vo Svite, Štúrova č. 101, za účasti intervenienta na strane žalovaného Sociálnej poisťovne so sídlom v Bratislave, pobočka Poprad, ul. 1. mája č. 4053/24, o náhradu škody z pracovného úrazu, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8 C 270/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2016 sp. zn. 12 CoPr 2/2015, 12 CoPr 2/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2016, sp. zn. 12 CoPr 2/2015, 12 CoPr 2/2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom zo 16. októbra 2012 č. k. 8 C 270/2005-246 v znení opravného uznesenia z 29. októbra 2015 č. k. 8 C 270/2005-399 rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi čiastku 155 381,83 eur, opravným uznesením opraveným na čiastku 159 390 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Uviedol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa domáhal zaplatenia 316 645,43 eur titulom sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej „SSU“) po úraze, ktorý utrpel 14. júna 1977. V tom čase bol žalobca zamestnancom právneho predchodcu žalovaného, keď na pracovisku v Lopušnej Doline utrpel úraz zásahom blesku. Rozsudkom Okresného súdu Poprad z 29. októbra 1982 č. k. 9 C 111/1980-76 bolo žalobcovi priznané odškodnenie pracovného úrazu, pričom bolestné bolo určené na 212,5 bodov a SSU na 1975 bodov podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia SSU. Postupom času sa zdravotný stav žalobcu zhoršoval, je plne invalidný a pracovný úraz zanechal u neho trvalé následky. Naďalej sa zhoršuje jeho uplatnenie v spoločenskom živote, je zbavený možnosti akéhokoľvek uplatnenia v rámci záujmovej činnosti a spoločenského života. Od roku 1982 sa u žalobcu zhoršujú poruchy zažívacieho, vylučovacieho traktu, poruchy močenia bez možnosti liečby či chirurgickým zákrokom. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že poškodenie zdravia žalobcu bolo

zapríčinené pracovným úrazom. Preto súd prvej inštancie zvážil zvýšenie odškodnenia za SSU v rozsahu 80 násobku základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje sumu 159 390 eur (2012,5 bodov x 0,99 eur x 80 násobok). Keďže zo strany Sociálnej poisťovne na základe rozhodnutia zo 6. februára 2012 č. k. 6222-44/2012 PP bola vyplatená suma 4 008,17 eur, tak po jej odpočítaní je priznané odškodnenie 155 381,83 eur. Odškodnenie SSU je primerané z hľadiska rozsahu poškodenia zdravia žalobcu. Súd prvej inštancie nemohol vyhovieť návrhu v celom rozsahu, pokiaľ je požadované navýšenie na 100 násobok navýšenia základného bodového ohodnotenia. Preto súd zamietol návrh žalobcu prevyšujúci 80 násobok priznaného bodového ohodnotenia.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) v poradí druhým rozsudkom z 21. mája 2013 č. k. 12 CoPr 2/2012-343 na odvolanie žalobcu, žalovaného a intervenienta zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, t. j. vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi čiastku 155 381,83 eur tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 26 053,07 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol.

3. Tento rozsudok odvolacieho súdu bol na základe dovolania žalobcu zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolačný súd“) zo dňa 25. februára 2015 sp. zn. 2 Cdo 161/2014 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

4. Odvolací súd v poradí tretím rozsudkom z 8. júna 2016 č. k. 12 CoPr 2/2015, 12 CoPr 2/2016-454 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v znení opravného uznesenia tak, že zvýšil odškodnenie za SSU u poškodeného žalobcu na sumu 26 053,07 eur. V prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zamietol. Vzhľadom na vyplatenie sumy 26 053,07 eur Sociálnou poisťovňou podľa pôvodného rozsudku odvolacieho súdu z 21. mája 2013 č. k. 12 CoPr 2/2012-343, kde odškodnenie poškodenému žalobcovi bolo vyplatené, návrh na zaplatenie 26 053,07 eur, t. j. prisúdené odškodnenie za SSU zamietol. V odôvodnení uviedol, že ak Sociálnou poisťovňou bola táto čiastka zaplatená, nie je možné opäť rozsudkom zaviazat' žalovaného na zaplatenie tej istej sumy. Deklaroval nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že o tomto zvýšení môže rozhodnúť výlučne súd podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32. V prípade plnenia bez tohto určenia by plnenie zo strany Sociálnej poisťovne mohlo byť považované za plnenie bez právneho dôvodu, t. j. bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu. Keďže návrhu bolo vyhovené len v rozsahu 26 053,07 eur, pričom zo strany Sociálnej poisťovne bolo vyplatených 4 008,17 eur, potom zvyšok nároku žalobcu na zaplatenie SSU bolo potrebné zamietnuť. O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie. Odvolací súd bol toho názoru, že navyšovanie na 80 násobok vykonané súdom prvej inštancie nie je primerané a nezodpovedá požiadavke predvídateľnosti súdnych rozhodnutí z hľadiska toho, že pri obdobných poškodeniach súdy sa pohybovali v inej rovine odškodnenia, ako nastavil súd prvej inštancie. Vyhláška č. 32/1965 Zb. nehovorí priamo o násobkoch zvýšenia odškodnenia, ale primeranom zvýšení, primeranosť sa má posudzovať nie z hľadiska bezbrehosti, ale má vyjadriť aj naznačenú spoločensky únosnú kompenzáciu za poškodenie. Podľa odvolacieho súdu, je tým navýšenie na 15 násobok základného bodového ohodnotenia stanovené Sociálnou poisťovňou, ako primerané odškodnenie žalobcu za utrpený pracovný úraz. Odvolací súd považuje za primerané práve stanovenie hranice na odškodnenie na 30 061,24 eur. Vychádza sa z toho, že základné bodové ohodnotenie stanovené Sociálnou poisťovňou je 2012,5 bodov a Sociálnou poisťovňou priznané odškodnenie 30 Sk za jeden bod, čo dáva sumu 60 375 Sk. Pri prepočte kurzom EUR = 30,126 Sk, to dáva 2 004,08 eur. Pri primeranom navýšení na 15 násobok to dáva 30 061,243 eur. Ak Sociálnou poisťovňou bola vyplatená čiastka 4 008,17 eur, potom žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 26 053,07 eur. Preto odvolací súd rozhodol, tak ako je vyššie uvedené.

5. Žalobca (ďalej aj „dovolaateľ“) podal dňa 24. júna 2016 dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2016 č. k. 12 CoPr 2/2015, 12 CoPr 2/2016-454, a to do jeho druhého výroku, v ktorom odvolací súd uviedol, že v prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zamietal. Poukázal na ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ a § 237 písm. f/ O.s.p. Mal za to, že pri existencii tých istých záverov súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu došlo k inému hodnoteniu primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Rozsudok

odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnený. Úvaha primeranosti podľa odvolacieho súdu je pri aplikácii na daný prípad poškodenia zdravia neadekvátne. Z dôvodov uvádzaných v jeho dovolaní a vzhľadom na všetky dôkazy súdneho spisu považuje primeranosť 15-násobku za bezbrehosť v spodnej rovine. Odvolací súd nijakým spôsobom nevysvetlil úvahu o tom, prečo je primerané 15-násobné navýšenie. Rozsudok odvolacieho súdu preto považuje za nepresvedčivý, neobjektívny a bez logickej úvahy výroku a skutkového zistenia, preto ho navrhuje zrušiť a vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň uviedol, že si uplatňuje náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť s tým, že mu bude priznaná náhrada trov dovolacieho konania. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nemožno v žiadnom prípade považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa očakávania žalobcu. Rozhodnutie odvolacieho súdu preto považuje za správne.

7. Dovolanie bolo podané 24. júna 2016. Podľa ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalobca) zastúpená advokátom, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané, b e z nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že je potrebné ho zrušiť.

9. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 237 O.s.p. a § 238 O.s.p. V danom prípade je dovolaním napadnutý celý rozsudok odvolacieho súdu (z dôvodu závislosti všetkých jeho výrokov), ktorý má znaky rozsudkov uvedených v § 238 O.s.p. a dovolanie je proti nemu prípustné.

10. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré boli taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

11. Vzhľadom na obsah dovolania najvyšší súd skúmal, či postupom (rozhodnutím) odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivé súdne konanie, resp. spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

12. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu o zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie o časti žaloby týkajúcej sa náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia záviselo, okrem iného, aj od toho, či pri rozhodovaní o žalobe o splnení povinnosti plniť náhradu za SSU mala či nemala byť zohľadnená skutočnosť, že na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku odvolacieho súdu z 21. mája 2013 sp. zn. 12 CoPr 2/2012, ktorý bol ale zrušený uznesením dovolacieho súdu z 25.

februára 2015 sp. zn. 2 Cdo 161/2014, žalovaný (v mene, ktorého hradila náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia Sociálna poisťovňa) 10. júna 2013 zaplatil žalobcovi sumu 26 053,07 eur. Dovolací súd mal za preukázané, že na odvolacom pojednávaní konanom dňa 25. júna 2016 intervenient uviedol, že na základe rozsudku odvolacieho súdu už žalobcovi bola vyplatená suma 26 053,07 eur, a to 10. júna 2013. Právna zástupkyňa žalobcu takisto potvrdila, že zo strany Sociálnej poisťovne podľa pôvodného rozsudku odvolacieho súdu, ktorý bol neskôr zrušený najvyšším súdom, bolo plnené 26 053,07 eur poukázaním na vkladnú knižku žalobcu dňa 10. júna 2013 (č. I. 440 zadná strana spisu). Zo zmeňujúceho I. výroku napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd preukázaniu, že suma 26 053,07 eur bola už žalobcovi zaplatená nepriznal požadovaný význam pre svoje rozhodnutie o žalobe o splnení povinnosti žalovaným zaplatiť žalobcovi náhradu vo výške 26 053,07 eur, hoci vo svojom odôvodnení uviedol uhradenie tejto sumy (č. I. 461 zadná strana listu). Odvolací súd ďalej v II. výroku rozsudku uviedol, že v prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie náhrady za SSU zamietal a následne v III. výroku rozsudku uviedol, že návrh na zaplatenie sumy 26 053,07 eur titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, ktorý v I. výroku rozsudku priznal zase zamietal. Dovolací súd považuje takýto postup odvolacieho súdu za zmätočný a preto je tu daný dôvod na jeho zrušenie.

13. Podľa § 154 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), účinného v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (viazanosť súdu stavom v čase vyhlásenia rozsudku obdobne upravuje aj ustanovenie § 217 ods. 1 CSP, poznámka dovolacieho súdu).

14. Pravidlo obsiahnuté v citovanom ustanovení určuje, že súd rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov alebo na základe nesporných skutočností tvrdených účastníkmi konania, ak o ich pravdivosti nemá súd dôvodné a závažné pochybnosti v čase vyhlásenia jeho rozhodnutia. To znamená, že súd pri rozhodovaní veci nemôže brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia už netrvajú, ako ani predvídať skutočnosti, ktoré v čase vyhlásenia ešte nenastali (s výnimkou pravidla obsiahnutého v ods. 2 tohto ustanovenia). Skutkový stav v čase vyhlásenia rozhodnutia je pre súd záväzný a rozhodujúci v sporových i nesporných konaniach v prípadoch, keď sa rozhoduje konštitutívne alebo deklaratórne. Pravda, odvolací súd preskúmava zákonnosť rozhodnutí súdu nižšej inštancie podľa stavu, ktorý tu bol v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Aj odvolací súd však musí rešpektovať zásadu viazanosti súdu stavom v čase vyhlásenia rozsudku (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Musí teda zohľadniť všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie, ku ktorým došlo od vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie.

15. Ak teda v preskúmvanej veci žalovaný (z hľadiska posúdenia veci nie je významné, kto konal a plnil v jeho mene) na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku súdu, ktorý bol následne zrušený, zaplatil žalobcovi prisúdenú čiastku, bolo potrebné uvedenú skutočnosť zohľadniť pri novom prejednaní veci. Ak bola uplatňovaná pohľadávka vo výške 26 053,07 eur už uhradená, mal odvolací súd, vychádzajúc zo stavu existujúceho v čase vyhlásenia jeho rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.) žalobu zamietnuť, a to aj vtedy ak dospel k záveru, že nárok je opodstatnený. Odvolací súd tým, že v rozpore s vyššie uvedeným priznal svojím novým rozsudkom v jeho I. výroku žalobcovi právo na zaplatenie pohľadávky, ktorá už bola uhradená, založil tým neprípustne exekučný titul na jeho opätovné vymáhanie.

16. Dovolací súd považuje za vhodné pre podobnosť preskúmvaného prípadu poukázať na uznesenie dovolacieho súdu z 25. októbra 2017 sp. zn. 8 Cdo 30/2017 s tým, že rovnako riešil otázku následkov splnenia povinnosti uloženej právoplatným a vykonateľným rozsudkom.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, pretože rozsudok odvolacieho súdu považuje v jeho celej časti za zmätočný. Najvyšší súd preto napadnutý II. výrok rozsudku ako aj I. a III. výrok rozsudku [(závislé výroky) § 439 písm. a/ CSP] zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP). Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej

inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.